

Ko van Geemert

'...niet onopgemerkt gebleven...'

Over Curaçaose schrijvers en Curaçaose boeken

Aflevering 10: AART G. BROEK

Op 19 december 2022 maakte toenmalig premier van Nederland, Mark Rutte, excuses voor het slavernijverleden en de veronderstelde doorwerking daarvan tot op de dag van vandaag. Enige tijd later, op 1 juli 2023, deed de koning dit tijdens de slavernijherdenking in Amsterdam nog eens dunnetjes over. Aart Broek heeft zo zijn bedenkingen.

Aart G. Broek, de G staat voor Gideon, werd geboren in het Zuid-Hollandse plaatsje Maasland, op 6 september 1954.

Hij voltooide zijn studie Algemene Literatuurwetenschap in 1981 met de scriptie *Problemen naar aanleiding van de bestudering van Caraïbische literatuur* en promoveerde in 1990 op het proefschrift *The rise of a Caribbean island's literature: the case of Curaçao and its writing in Papiamentu*.

Hij werkte van 1981 tot 2001 op Curaçao, onder meer als onderzoeker en leraar.

Aart Broek groeide uit tot een van de toonaangevende kenners van Caraïbische literatuur en Papiamentu. Hij publiceerde onder andere: *Het zilt van de passaten: Caribische literatuur in de 20ste eeuw* (1988; herziene editie 2000), *De kleur van mijn eiland: Aruba, Bonaire, Curaçao: ideologie en schrijven in het Papiamentu sinds 1863* (2006) en *De terreur van schaamte: brandstof voor agressie* (2007).

Zojuist verscheen: *Je wordt zelf niet wit door anderen zwart te maken*, essays, zoals op de achterflap vermeld wordt, 'om je – ongeacht de huidkleur – te bevrijden uit zwart-activistische ketenen'.

Ken je geschiedenis

Het boek bestaat uit twee delen. Het eerste is getiteld 'De verraderlijke dramatiek van zwarte heilsprofeten'. Broek: 'Het is alsof de slavernij zeer recentelijk werd afgeschaft en er geen 160 jaar aan zwarte emancipatie heeft plaatsgevonden. Nee, we "beginnen" aan herstel.'

Het 'fundament onder een gezamenlijke toekomst' in de woorden van koning Willem-Alexander, ligt er volgens Aart Broek al lang, zelfs meer dan dat: 'Er staat een stevig casco.'

Hij geeft een lange reeks voorbeelden, van de oprichting van een openbare school door Casten David Meyers, Jose N. Malo en Gaspar Monsanto kort na de afschaffing van de slavernij (in 1863), via de Papiamentse gedichten van Joseph Sickman Corsen en Wein Hoyer in het begin van de twintigste eeuw en het antikoloniale pamflet van Medardo de Marcheno (1929), tot de formele standaardisatie van de spelling van het Papiaments in 2007.

Broek wijst wat dit betreft ook op de rooms-katholieke missie die 'in de decennia na de afschaffing van de slavernij de meest ingrijpende activiteiten ontplooidde voor de verheffing van het volk': 'Voor onderwijs, gezondheidszorg, arbeid en bemiddeling bij arbeid, wonen, kinderbescherming, nieuwsvoorziening en voor vrijetijdsbesteding was de Afro-Antilliaanse bevolking in hoge mate afhankelijk van de missie.'

Aanvankelijk werd in deze emancipatoire ontwikkeling in eerste instantie gekeken naar het eigen potentieel en de eisen die daaraan gesteld moesten worden. Tegenwoordig, zo betoogt Broek, wordt in velerlei opzichten allereerst de hand opgehouden naar het moederland.

Kern van de boodschap is: Ontwikkel je zelf: 'Je moet vooral zélf aan de slag, allereerst zélf presteren. Dat zorgt zowel voor een groeiend zelfvertrouwen als voor een meer inspirerende basis voor ondersteuning dan de opeenstapeling van verwijten, slachtofferschap en verwrongen geschiedschrijving.'

Afrekening met het verleden

Broek is niet mild in zijn oordeel over het huidige Curaçao. In het tweede deel van het boek 'Stoutmoedig afrekenen met het koloniale verleden' constateert hij op Curaçao: 'ontoereikende criminaliteitsbestrijding, overrompelende milieuproblematiek, gemankeerd onderwijs, onduidbare (intereilandelijke) infrastructuur, falende handhaving van mensenrechten, fnuikende afhankelijkheid van drugs(handel en – doorvoer), uitzonderlijk venijnige gewelddadigheden, belabberde ambtelijke dienstverlening, schoonschijnende toezichtorganen, haperende kinderbescherming, vastgelopen digitaliseringsinitiatieven, hoge werkloosheid, frauduleus bestuur, behoeftige gezondheidszorg en onbeheersbare overheidsfinanciën van de eilandelijke samenlevingen.'

Een dergelijk lijstje is natuurlijk ook over Nederland te maken – maar dit terzijde.

Broeks oplossing is: een ongedeeld Nederlanderschap. Hij constateert dat er binnen het koninkrijk sprake is van eerste- en tweederangsburgers. Daar moet een eind aan komen. Daarbij hoort: in het gehele koninkrijk moet hetzelfde niveau gelden van alle maatschappelijke voorzieningen.

Onafhankelijkheid is in zijn optiek geen optie: dat ‘betekent gegarandeerd het zich vruchteloos teweerstellen tegen een agressief opdringend Venezuela, een neo-koloniaal en expansief China en een genadeloze Latijns-Amerikaanse maffia’.

Broek: ‘Op de vraag “hoe nu verder?” past maar één antwoord: samen, gelijkwaardig en in één Koninkrijk.’

Uitgang

Naast de twee genoemde delen bestaat *Je wordt zelf niet wit door anderen zwart te maken* uit een ‘Entree’ en een ‘Uitgang’. In dat laatste refereert Broek aan de zogenoemde kwartiermakers Peggy Brandon en John Leerdam. Zij moesten (in maart 2023) onderzoeken hoe een nationaal slavernijmuseum eruit zou moeten zien. Dat zou dan in Amsterdam moeten komen.

Aart Broek stelt hier tegenover: ‘Curaçao kent al enkele decennia het slavernijmuseum Kurá Hulanda. Had dit niet tot “nationaal slavernijmuseum” kunnen worden uitgebouwd? [...] Waarom zou dit Amsterdam moeten zijn?’

Op deze vraag zijn natuurlijk wel antwoorden te bedenken. Maar de grote verdienste van Aart Broek, ook in dit boek, is vragen opwerpen en discussie uitlokken. Daarin is hij, ook nu weer, uitstekend geslaagd.

Zijn schrijfstijl is soms wat formeel en hier en daar wat schoolmeesterachtig, maar dat weegt niet op tegen de belangrijke boodschap die Aart Broek ons voorhoudt: ken je geschiedenis.